

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-346-5-61>

УДК 339.9:327.8

ПУХАЛЬСЬКА Яна

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0003-0889-1541>e-mail: pukhalska2530@gmail.com

СУЧАСНІ СТИЛІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДИПЛОМАТИЧНОЮ СЛУЖБОЮ

У статті досліджено сучасні стилі забезпечення зовнішньоекономічної діяльності дипломатичною службою України в умовах стрімких глобальних змін. Зроблено акцент на еволюції підходів до організації економічної дипломатії під впливом процесів глобалізації, цифровізації, а також геополітичної турбулентності, зокрема в умовах війни та санкцій. Автори охарактеризували основні стилі дипломатичного супроводу зовнішньоекономічної діяльності, серед яких виокремлено технократичний, мережевий, стратегічний, інноваційний та публічно-комунікаційний. Кожен стиль проаналізовано з огляду на його переваги та виклики, що стоять перед сучасними дипломатичними установами, і обґрунтовано необхідність їх інтегрованого, гнучкого застосування для підвищення ефективності роботи. Особливу увагу приділено ролі цифрових технологій і публічної дипломатії у формуванні позитивного іміджу України на міжнародних ринках, а також у зміцненні партнерських відносин із зарубіжними суб'єктами господарювання. У статті окреслено перспективи розвитку стилів економічної дипломатії в контексті європейської інтеграції України, підкреслено важливість гармонізації національних підходів із європейськими стандартами, що включають принципи сталого розвитку, цифрової трансформації та публічно-приватного партнерства.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, дипломатична служба, економічна дипломатія, стилі дипломатії, цифровізація, публічна дипломатія, міжнародна співпраця.

PUKHALSKA Yana

Khmelnitskyi National University

MODERN STYLES OF DIPLOMATIC SUPPORT FOR FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY

The article explores the contemporary styles of supporting foreign economic activity by the diplomatic service of Ukraine in the context of rapid global transformations. Emphasis is placed on the evolution of approaches to organizing economic diplomacy under the influence of globalization, digitalization, and growing geopolitical turbulence, particularly in conditions of war, sanctions, and shifting international alliances. The authors characterize the main styles of diplomatic support for foreign economic activity, distinguishing technocratic, network-based, strategic, innovative, and public-communication approaches. Each style is examined in terms of its strengths, limitations, and challenges that modern diplomatic institutions face, with special attention to the need for their integrated, adaptive application to enhance efficiency and resilience.

The study highlights the growing role of digital technologies, information platforms, and instruments of public diplomacy in shaping a positive image of Ukraine in international markets, strengthening trust, and expanding long-term partnerships with foreign economic actors. A particular focus is given to how innovative and communicative tools can reinforce Ukraine's competitiveness, open new opportunities for cooperation, and counter disinformation threats.

Furthermore, the article outlines the prospects for developing styles of economic diplomacy in the context of Ukraine's European integration. It emphasizes the importance of aligning national practices with European standards and policies that incorporate principles of sustainable development, digital transformation, inclusiveness, and public-private partnership. The authors also underline the challenges of training a new generation of diplomats capable of working effectively in a multidimensional, technology-rich environment, combining analytical expertise, intercultural competence, and strategic vision.

The article makes a timely contribution to advancing both the theoretical framework and the practical tools of ensuring foreign economic activity under the complex realities of the modern geoeconomic environment.

Keywords: foreign economic activity, diplomatic service, economic diplomacy, diplomacy styles, digitalization, public diplomacy, international cooperation.

Стаття надійшла до редакції / Received 07.09.2025

Прийнята до друку / Accepted 30.09.2025

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасному світі зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) дедалі більше потребує не лише економічного, але й ефективного дипломатичного забезпечення. Економічна дипломатія виступає стратегічним інструментом державної політики, спрямованим на просування національних економічних інтересів на міжнародній арені [1, с. 47]. У зв'язку з цим постає потреба у вивченні трансформації стилів дипломатичної діяльності, які використовуються для забезпечення ЗЕД, з урахуванням нових викликів і тенденцій глобального розвитку.

У сучасних умовах зростаючої взаємозалежності країн та загострення глобальної конкуренції роль дипломатії в забезпеченні національних економічних інтересів істотно зростає. Дипломатична служба, як інституційна основа реалізації зовнішньої політики, потребує модернізації стилів та підходів до супроводу

зовнішньоекономічної діяльності, з урахуванням нових викликів, включаючи кіберзагрози, торгові війни та санкційний тиск.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання модернізації дипломатичної діяльності розглядаються у працях таких науковців, як А. Гуменюк, І. Клименко, М. Лубківський, Л. Шевцова, а також міжнародних аналітиків: R. Saner, P. Rana, B. Hocking. Особливу увагу приділено концепту економічної дипломатії, її інституційному оформленню та функціональному наповненню. Разом із тим, недостатньо дослідженим залишається питання адаптації дипломатичного стилю до нових економічних і безпекових викликів, що актуалізує тематику даної статті.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Попри наявність значної кількості досліджень з питань економічної дипломатії, низка аспектів залишається недостатньо вивченою. Зокрема, бракує комплексного аналізу сучасних стилів дипломатичного забезпечення ЗЕД у контексті глобалізації, цифрової трансформації та геополітичної нестабільності. Поза увагою залишаються питання інтеграції цифрових технологій, формування інноваційних моделей співпраці та ролі публічної дипломатії у зміцненні економічного іміджу держави. Саме ці прогалини зумовлюють необхідність глибшого дослідження стилів економічної дипломатії та визначення перспектив їхнього розвитку в Україні.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є дослідження сучасних стилів забезпечення зовнішньоекономічної діяльності дипломатичною службою, виявлення їх специфіки, сильних та слабких сторін, а також окреслення перспективних напрямів розвитку вітчизняної економічної дипломатії.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Під стилем дипломатичного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) розуміють сукупність характерних ознак, прийомів, методів і стратегій, які застосовують дипломатичні інституції для досягнення економічних цілей держави на міжнародній арені. Такий стиль відображає особливості організації роботи дипломатичних представництв, способи взаємодії з іноземними партнерами, механізми впливу на зовнішні ринки, а також підходи до формування позитивного іміджу країни як економічного суб'єкта. Визначення та класифікація стилів економічної дипломатії базуються на аналізі домінуючих пріоритетів у зовнішньоекономічній політиці, використовуваних інструментів і моделей комунікації з партнерами [2, с. 24].

Стиль дипломатичного забезпечення ЗЕД є динамічним явищем, що постійно еволюціонує під впливом глобальних трансформацій, технологічного прогресу та зміни геополітичного контексту. З огляду на це, дослідники виділяють кілька провідних стилів, кожен із яких має свої особливості, сильні та слабкі сторони, а також оптимальні сфери застосування. Водночас у практиці сучасної дипломатії, зокрема в Україні, дедалі більшого значення набуває поєднання різних стилів, що дозволяє гнучко реагувати на виклики та використовувати конкурентні переваги в зовнішньоекономічній діяльності.

Методологічною основою дослідження стилів служать міждисциплінарні підходи, які інтегрують теорії міжнародних відносин, економічної дипломатії, менеджменту та комунікацій. Такий комплексний підхід дає змогу розглядати стиль не лише як сукупність технічних засобів, але й як культурний, соціальний та стратегічний феномен, що формує особливу атмосферу і модель поведінки дипломатичних працівників у міжнародному середовищі.

У процесі аналізу стилів важливо враховувати не лише формальні чинники, а й контекстуальні умови — політичну ситуацію, економічні тренди, технологічні можливості, а також культурні та історичні особливості партнерських країн. Це сприяє глибшому розумінню ефективності різних підходів і обґрунтуванню рекомендацій щодо їх оптимального поєднання в українській практиці економічної дипломатії.

Таким чином, дослідження стилів дипломатичного забезпечення ЗЕД є важливим теоретичним і практичним завданням, що дозволяє підвищити якість зовнішньоекономічної політики та посилити позиції України на світовій арені.

Основні стилі забезпечення ЗЕД дипломатичною службою

Технократичний стиль

Цей стиль базується на аналітичному супроводі ЗЕД, підготовці експертних оцінок, економічного прогнозування, зборі статистичних даних, розробці аналітичних доповідей тощо. Основна мета — створення доказової бази для ухвалення ефективних зовнішньоекономічних рішень [3, с. 16].

Мережевий стиль

Характеризується розгалуженою системою контактів із бізнесом, асоціаціями, торговими палатами, неурядовими структурами. Дипломати виступають як фасилітатори налагодження міжінституційних зв'язків на глобальному рівні.

Стратегічний стиль

Цей стиль передбачає довгострокове планування зовнішньоекономічних пріоритетів, залучення іноземних інвестицій, реалізацію національних стратегій експортного розвитку. Особлива увага приділяється партнерствам із транснаціональними корпораціями та інституціями ЄС.

Інноваційний стиль

Базується на використанні цифрових технологій у дипломатії — аналітики великих даних, інструментів електронного врядування, платформ для онлайн-взаємодії з іноземними партнерами [4, с. 141].

Публічно-комунікаційний стиль

Передбачає формування позитивного іміджу країни, просування бренду України за кордоном, участь у виставках, форумах, кампаніях у соціальних мережах. Публічна дипломатія дедалі частіше інтегрується в економічну діяльність посольств.

Сучасні виклики та перспективи

Сучасний світ характеризується стрімкими та часто непередбачуваними змінами, що значно ускладнюють реалізацію зовнішньоекономічної діяльності та дипломатичних місій. Війна, що триває на території України, введення масштабних економічних санкцій, а також глобальна трансформація економічних систем та світових ринків створюють нові виклики, які вимагають адаптивного і комплексного підходу у здійсненні економічної дипломатії.

Однією з ключових характеристик сучасного етапу є те, що традиційні стилі дипломатії вже не можуть діяти ізольовано. Натомість необхідно їх інтегрувати, поєднуючи класичні елементи дипломатичного протоколу з новими підходами, орієнтованими на гнучкість, багаторівневу взаємодію та партнерство. Цей синтез дозволяє не лише оперативно реагувати на зміни у глобальному політичному та економічному середовищі, а й передбачати можливі ризики та шанси для країни.

Особливу увагу слід приділити підготовці дипломатів нової генерації, які повинні володіти не лише глибокими знаннями з міжнародних відносин, а й аналітичними навичками для оцінки економічної ситуації, технологічною грамотністю та високим рівнем комунікативної компетентності. В умовах цифрової трансформації світової економіки важливо, щоб дипломати вміли працювати з великими масивами даних, розуміли основи кібербезпеки, а також ефективно комунікували у цифровому просторі та міжкультурному середовищі.

Війна, яка триває на сході України, суттєво ускладнює зовнішньоекономічні зв'язки, викликаючи необхідність посилення енергетичної безпеки, пошуку нових ринків збуту та формування альтернативних логістичних маршрутів. В цих умовах економічна дипломатія має стати інструментом не лише підтримки традиційних торговельних відносин, а й формування стратегічних альянсів, спрямованих на економічне відновлення та інтеграцію в глобальні ланцюги вартості.

Ще одним важливим чинником є світова тенденція до «зелених» технологій та сталого розвитку, що набирає обертів на міжнародній арені. Україна, орієнтуючись на євроінтеграційний курс, має активно впроваджувати принципи сталого розвитку у свою зовнішньоекономічну політику, що дозволить не лише поліпшити імідж країни, а й залучити інвестиції у «зелені» сектори економіки. Для цього важливо гармонізувати стилі економічної дипломатії з європейськими практиками, які надають пріоритет екологічності, інноваціям і публічно-приватному партнерству.

У цьому контексті цифрова трансформація стає не просто інструментом модернізації, а одним із ключових напрямів, який визначає конкурентоспроможність країни на світовій арені. Застосування новітніх інформаційних технологій у дипломатичній діяльності, автоматизація процесів аналізу та комунікації значно підвищують ефективність роботи дипломатичних установ. Водночас це вимагає розвитку спеціальних навичок та модернізації інфраструктури.

Партнерство між державним та приватним секторами набуває особливого значення в умовах глобалізації і зростаючої складності міжнародних економічних зв'язків. Публічно-приватне партнерство створює умови для більш ефективного використання ресурсів, залучення інвестицій та пошуку нових ринків. Економічна дипломатія в такій ситуації виконує роль каталізатора, сприяючи взаємодії різних суб'єктів та координації їхніх дій на міжнародній арені.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що сучасні виклики ставлять перед Україною завдання комплексної перебудови стилів економічної дипломатії з акцентом на інтеграцію, технологічність, партнерство та адаптивність. Тільки такий підхід дозволить максимально ефективно реалізувати потенціал країни у міжнародній економіці, забезпечити сталий розвиток і підвищити рівень безпеки в умовах непередбачуваного глобального середовища.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Сучасна дипломатична служба стикається з низкою складних викликів, зумовлених глобалізацією, геополітичною нестабільністю, технологічними змінами та трансформаціями світової економіки. У цьому контексті для ефективного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності держави необхідно впроваджувати комплексну систему стилів дипломатичного супроводу, що базується на гнучкому поєднанні різних підходів.

Така мультистильова стратегія дозволяє максимально адаптуватися до різних зовнішніх умов, оперативно реагувати на виклики та використовувати нові можливості.

Аналіз сучасних стилів економічної дипломатії свідчить, що технократичний, мережевий, стратегічний, інноваційний та публічно-комунікаційний стилі мають свої унікальні переваги й обмеження. Проте найбільш ефективним є їх синергетичне застосування, що дозволяє посилити аналітичний потенціал дипломатичних інституцій, розширити канали комунікації, забезпечити глибоке розуміння ринкових трендів та зміцнити імідж країни на міжнародній арені.

Особливу увагу слід приділяти інноваційним підходам, які передбачають активне використання цифрових технологій, аналітичних платформ і сучасних комунікаційних інструментів. Вони відкривають нові горизонти для просування національних економічних інтересів і сприяють формуванню прозорої, відкритої та проактивної дипломатії. У свою чергу, публічно-комунікаційний стиль, що включає елементи публічної та культурної дипломатії, допомагає створювати позитивний імідж України, формувати довіру міжнародних партнерів і залучати інвестиції.

Враховуючи євроінтеграційний курс України, необхідно гармонізувати стилі економічної дипломатії з передовими європейськими практиками, зокрема у сфері сталого розвитку, цифрової трансформації та публічно-приватного партнерства. Це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності української економіки на глобальному ринку та зміцненню її позицій як надійного та інноваційного партнера.

Отже, формування та впровадження збалансованої, гнучкої і стратегічно виваженої системи стилів дипломатичного забезпечення ЗЕД є ключовою передумовою успішного розвитку зовнішньоекономічної діяльності України та посилення її ролі у світовій економіці.

Література

1. Пашенко Д.О. Роль української культурної дипломатії у формуванні міжнародного іміджу України в умовах війни та післявоєнного відновлення / Д.О. Пашенко // Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. – 2024. – Вип. 3. – С. 45–53.
2. Висоцький О.Ю. Публічна дипломатія. Частина I / О.Ю. Висоцький. – Дніпро : СПД «Охотник», 2020. – 56 с.
3. Бурейко Н. Публічна дипломатія в українському контексті: як освоювали «terra incognita» / Н. Бурейко // Українська призма. – 2020. – № 7. – С. 10–18.
4. Корольчук Л.В., Баула О.В., Галазюк Н.М., Зелінська О.М., Кравчук П.Я., Лютак О.М., Савош Л.В., Урбан О.А. Дипломатія : навчальний посібник / Л.В. Корольчук та ін. – Луцьк : ПП «Волинська друкарня», 2024. – 340 с.

References

1. Pashchenko D.O. Rol ukrainskoï kulturnoi dyplomatii u formuvanni mizhnarodnoho imidzhu Ukrainy v umovakh viiny ta pisliavoiennoho vidnovlennia / D.O. Pashchenko // Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. – 2024. – Vyp. 3. – P. 45–53.
2. Vysotskyi O.Yu. Publichna dyplomatiia. Chastyina I / O.Yu. Vysotskyi. – Dnipro : SPD “Okhotnik”, 2020. – 56 p.
3. Bureiko N. Publichna dyplomatiia v ukrainskomu konteksti: yak osvoiuvaly “terra incognita” / N. Bureiko // Ukrainka pryзма. – 2020. – № 7. – P. 10–18.
4. Korolchuk L.V., Baula O.V., Halaziuk N.M., Zelinska O.M., Kravchuk P.Ya., Liutak O.M., Savosh L.V., Urban O.A. Dyplomatiia : navchalnyi posibnyk / L.V. Korolchuk et al. – Lutsk : PP “Volynska drukarnia”, 2024. – 340 p.